

DİSK/GENEL-İŞ

COVID-19 SALGINI VE İŞYERLERİNDE DURUM - 2

ARAŞTIRMA ANKETİ SONUÇLARI

DİSK/GENEL-İŞ

Türkiye Genel Hizmetler İşçileri Sendikası

COVID-19 SALGINI VE İŞYERLERİMİZDE DURUM-2 ARAŞTIRMA ANKETİ SONUÇLARI

Covid-19 salgını sürecinde Sendikamızın örgütlü olduğu işyerlerindeki çalışma koşulları ile işçi sağlığı koşullarını ele almak üzere 44 şube başkanına her ay online anket uygulanmaktadır. Bu anketin ilki 27-28 Mart tarihlerinde uygulanmış ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. İkincisi ise 27-30 Nisan tarihlerinde uygulanmıştır.

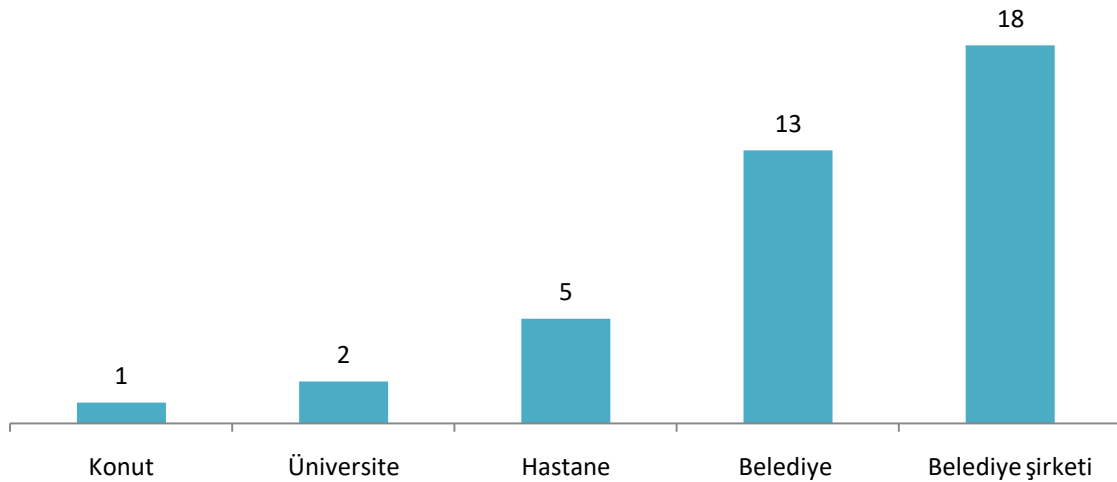
Bu ankette, örgütlü olduğumuz işyerlerinin ve birimlerin salgın bakımından tehlike ve risk durumları, işyerlerimizde salgın kapsamında alınan önlemlerin yeterlilik düzeyi, örgütlü olduğumuz işyerlerinde sendikamızın sürece katılımı, işyerlerinde müdahale edilmesi gereken olumsuz uygulamalar ve sendikamız üyesi işçilerin salgın sürecindeki çalışma koşullarına ilişkin talepleri ele alınmaktadır.

1. Covid-19 Tehlike ve Riskleri Bakımından İşyerlerimizin Durumu

Sendikamız işyerlerinin üniversiteler dışındaki alanları salgın bakımından yüksek tehlike ve risk içermektedir. 44 şubemizin 28'i örgütlü oldukları işyerlerinde Covid-19 vakası olduğunu belirtmiştir. 13 şubemiz belediyede, 18 şubemiz belediye şirketinde, 5 şubemiz hastanede, 2 şubemiz üniversitede ve 1 şubemiz de konut işyerlerinde Covid-19 vakaları olduğunu belirtmektedir. Örgütlülük oranı ile kıyaslandığında en tehlikeli işyerlerinin hastaneler olduğu görülürken, bunu sırasıyla belediye şirketleri, belediyeler, üniversiteler ve konut işyerleri izlemektedir.

Grafik 1.

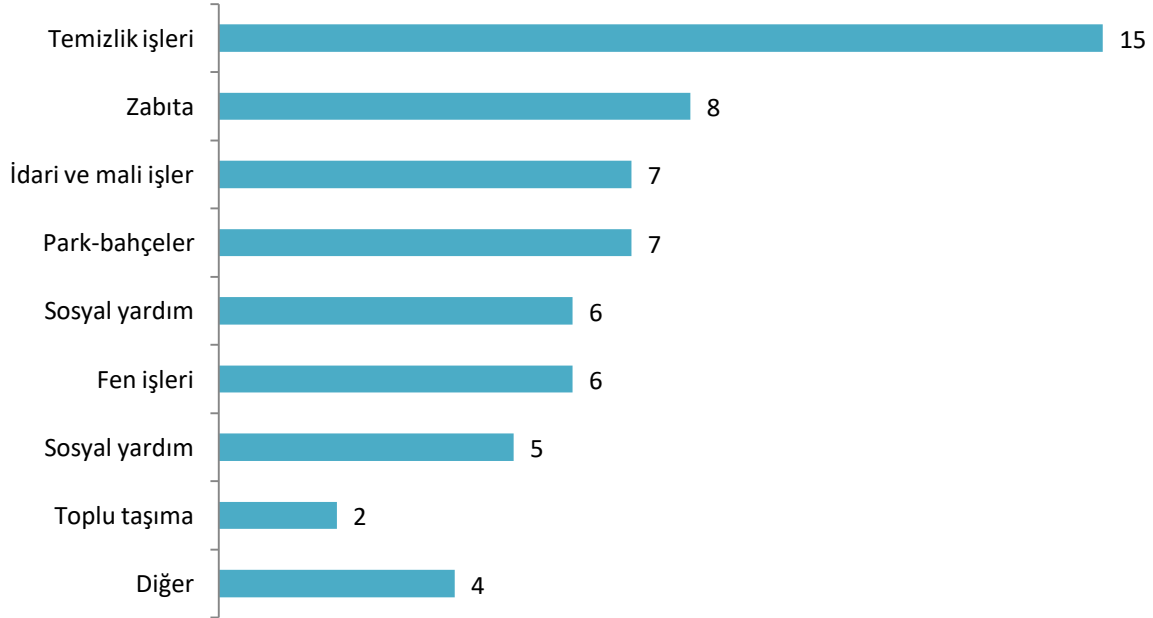
Covid-19 vakaları görülen işyerlerinizi işaretleyiniz

Ankette belediye işyerlerinin birimler/çalışma alanları bakımından tehlike ve risk düzeyi sıralaması da ölçülmeye çalışılmıştır. Buna göre salgın sürecinde en çok Covid-19 vakasının görüldüğü birimler temizlik işleri, zabıta, park-bahçeler ve idari-mali hizmetler olmuştur. Anket sonuçlarına göre; 15 şubemiz temizlik işleri biriminde, 8 şubemiz zabıta biriminde, 7 şubemiz park-bahçeler biriminde, 7 şubemiz idari-mali hizmetlerde, 6 şubemiz fen işlerinde, 6 şubemiz sosyal yardımlar biriminde, 5 şubemiz sağlık işlerinde, 2 şubemiz toplu taşımada, 4 şubemiz ise diğer işyerlerinde Covid-19 vakaları görüldüğünü belirtmiştir.

Grafik 2.

Covid-19 görülen belediye birimlerini işaretleyiniz.

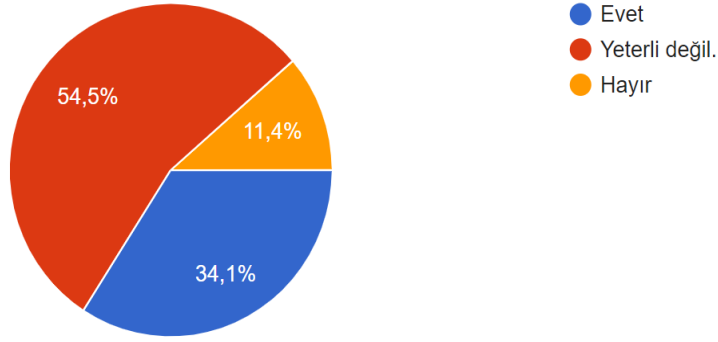
2. İşyerlerinde Alınan Önlemlerin Kapsamı

Örgütlü olduğumuz işyerlerinde işverenlerin salgına karşı aldığı tedbirler yetersizdir. Bir önceki raporumuz ile karşılaştığımızda işyerlerimizde alınan tedbirlerin görece arttığını söyleyebiliriz. Bu soruya olumsuz yanıt verenlerin oranı düşmüştür.

Grafik 3.

Örgütlü olduğunuz işyerlerinde koronavirüs kapsamında alınan önlemleri yeterli buluyor musunuz?

44 yanıt

Bu genel değerlendirmenin yanı sıra şubelerimizden işyerlerinde salgın kapsamında alınan önlemlerin yeterliliğini değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre, şubelerimiz bakımından işyerlerindeki en yaygın ve olumlu uygulamalar:

a. Çalışma saatlerinin kısaltılması ve dönüşümlü çalışma uygulanması,

Mesai saatlerinin kısaltılması ve dönüşümlü çalışma 34 şubemizin işyerlerinde uygulanmışken, 8 şubemizin bu konuda belirttiği aksaklıkların belirli birimlerde/ çalışma alanlarında mesai saatlerinin kısaltılması ya da dönüşümlü çalışma yapılmadığı şeklinde algılanmaktadır. 2 şubemiz ise işyerlerinde mesai saatlerinin kısaltılmadığını ve dönüşümlü çalışma yapılmadığını aktarmıştır. Bir önceki ankette şubelerimizin %61,4'i, örgütlü olduğu işyerlerinde mesai saati düzenlemesi yapıldığını, mesai saatlerinin kısaltıldığını ya da dönüşümlü çalışma uygulaması olduğunu ifade etmiş olması, bu sürede mesai saatlerinin yeniden düzenlenmesi ya da dönüşümlü çalışmanın yaygınlaştığını göstermektedir.

b. Hastalık belirtisi gösteren işçilerin derhal muayene edilmesi ve test uygulanması,

34 şubemiz işyerinde hastalık belirtisi gösteren işçi olması durumunda derhal müdahale edildiğini ve test uygulandığını belirtirken, 6 şubemiz bu konuda aksaklıklar yaşandığını, 2 şubemizse hastalık şüphesi taşıyan işçinin muayenesi ve test uygulamasının yapılmadığını aktarmaktadır.

c. İşçilere salgın sürecindeki tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapılması,

Bir önceki ankette işyerlerinde görülen önemli problemlerden biri olan işçilerin salgın sürecinde çalışma ile ilgili tehlike ve riskler konusunda bilgilendirilmesi sorununa ilişkin aşama kat edildiği görülmektedir. 28 şubemizin işyerlerinde işçilere salgın sürecinde çalışma ile ilgili tehlike ve riskler konusunda bilgilendirme yapılmıştır. 12 şubemiz işyerlerinde tehlike ve risklerle ilgili bilgilendirme konusunda eksiklikler varken, 3 şubemizde bu konuda bir bilgilendirme yapılmamıştır.

d. Ücretsiz-uygun kişisel koruyucu ekipman sağlanması

Şubelerimizin 26'sı işyerlerinde işçilere ücretsiz ve uygun kişisel koruyucu donanım verildiğini ifade ederken, 17 şubemiz kişisel koruyucu donanım sağlanması konusunda aksaklıklar yaşandığını, 1 şubemizse kişisel koruyucu donanım sağlanmadığını ifade etmiştir. Bir önceki ankette, örgütlü olduğumuz işyerlerinde işverence işçilere ücretsiz ve yeterli sayıda sağlanması gereken eldiven, maske ve dezenfektan gibi kişisel koruyucu ekipman teminindeki aksaklıklar konusunda bir ilerleme sağlandığı görülmektedir.

Şubelerimiz bakımından işyerlerindeki en yaygın eksiklikler ise şöyledir:

a. İş yükünün arttığı birim ve alanlarda yeni işçi istihdam edilmeyerek işin var olan işçilerle sürdürülmesi,

İşyerlerimizde iş yükünün arttığı birim ve alanlarda işveren yeni işçi istihdam etmek yerine çoğunlukla işin yürütümünü var olan işçilerle sürdürmüştür. Bu kapsamda yalnız 6 şubemiz işyerlerinde yeni işçi istihdam edildiğini ifade ederken, 11 şubemiz işçi istihdam edilmesi konusunda aksaklıklar yaşandığını, 23 şubemiz ise artan iş yüküne karşın işçi istihdam edilmediğini ifade etmiştir.

b. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları'nda salgına yönelik kararlar alınmaması ya da uygulanmaması,

20 şubemiz, işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları'nda salgına yönelik kararlar alındığını ve uygulandığını belirtirken, 15 şubemiz kurulun toplanması, kararlar alınması ya da uygulanması aşamalarında aksaklıklar olduğunu belirtmiş, 9 şubemiz ise kurulun toplanmadığını ya da salgın kapsamında bir karar almadığını belirtmiştir.

İSG Kurullarının işleyişi bakımından bir diğer önemli bilgi İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarında işyeri sendika temsilcilerinin söz ve karar sahibi olup olmadığıdır. Bu soruyu, 19 şubemiz işyeri sendika temsilcilerinin kurullarda söz ve karar sahibi olduğu biçiminde yanıtlarken, 18 şubemiz bu konuda aksaklıkların olduğunu, 7 şubemizse kurullarda sendika temsilcisinin söz ve karar sahibi olmadığı biçiminde yanıtlamıştır.

c. İşyerinde salgın kapsamında "Risk Değerlendirmesi"nin yapılmamış olması,

6331 sayılı yasa ve ilgili yönetmelikler gereği olağanüstü bir durum olan salgın sürecinde işyerlerimizde salgına yönelik "Risk Değerlendirmesi" yapılması gerekirken,

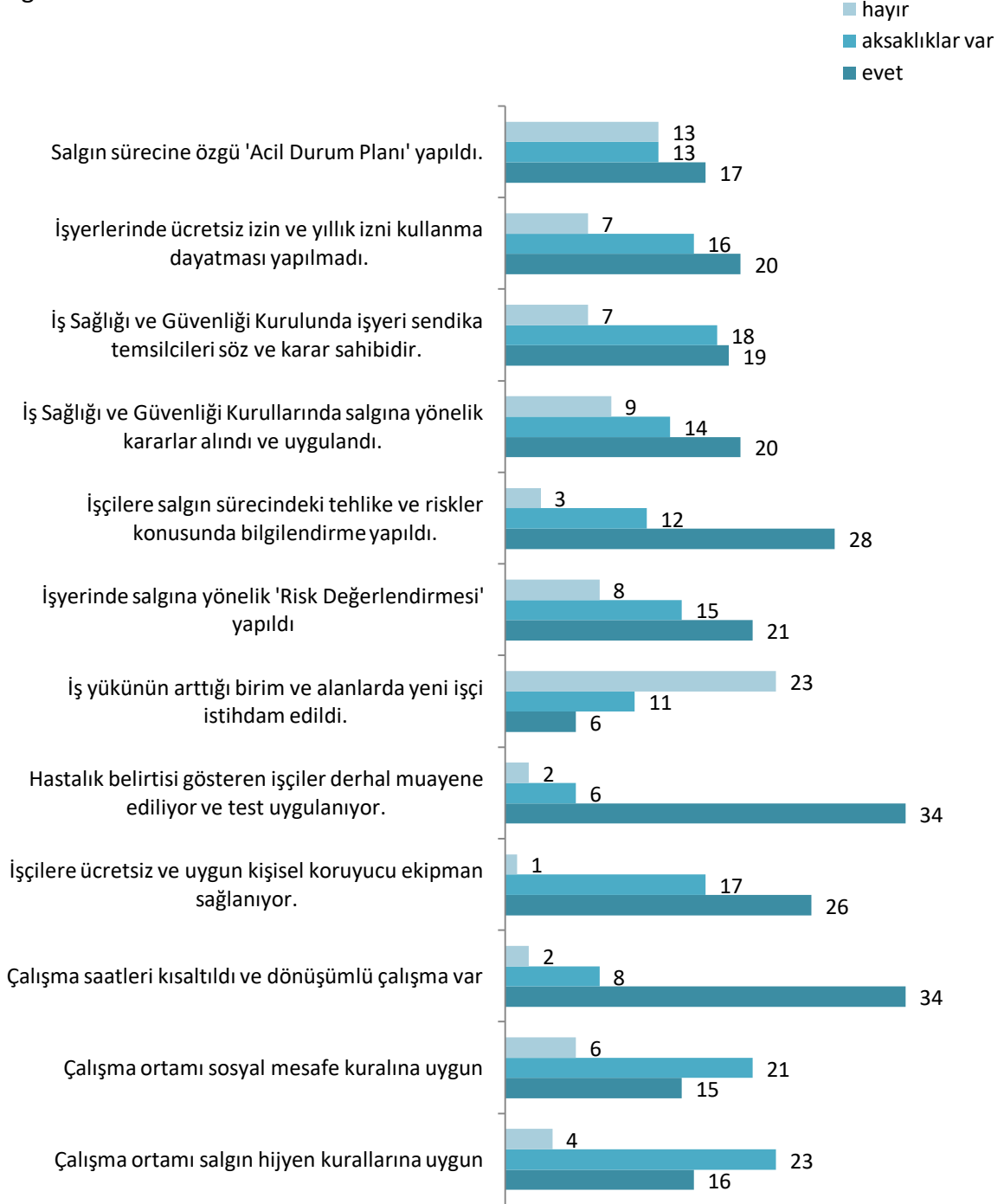
ancak 21 şubemizin işyerlerinde Risk Değerlendirmesi yapılmıştır. 15 şubemiz bu konuda aksaklıklar olduğunu ifade etmiş, 8 şubemizse işyerlerinde bu kapsamda bir Risk Değerlendirmesi'nin yapılmadığını belirtmiştir.

d. Salgın sürecine özgü "Acil Durum Planı" yapılmamış olması,

Salgın kapsamında yapılacak Risk Değerlendirmesi ardından yapılması gereken "Acil Durum Planı" konusunda daha büyük eksiklikler söz konusudur. Bu süreçte, yalnız 17 şubemize bağlı işyerlerinde Acil Durum Planı oluşturulmuştur. 13 şubemiz bu konuda aksaklıklar olduğunu, 13 şubemizse işyerlerinde Acil Durum Planı'nın oluşturulmadığını ifade etmiştir.

Grafik 4.

Örgütlü olduğunuz işyerlerinde alınan önlemlerin yeterliliğini değerlendiriniz.

3. Örgütlü Olduğumuz İşyerlerinde Sendikamızın Sürece Katılımı

Örgütlü olduğumuz işyerlerinde sendikamızın sürece katılımı İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları üzerinden değerlendirilmiştir.

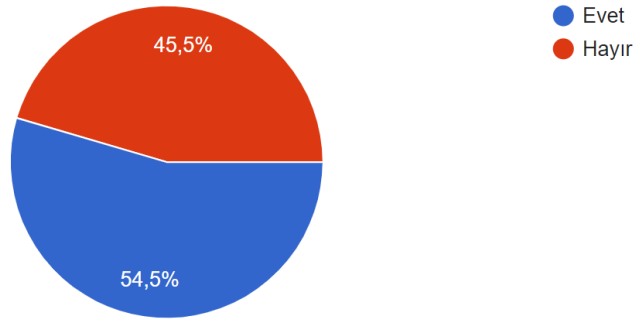
Buna göre 44 şubemizin 24'ü (% 54,5) salgın sürecinde işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu'nun toplandığını ifade ederken, 20'si (% 45,5) kurulların toplanmadığını ifade etmektedir. İlk ankette şubelerimizin yalnız %25,6'sı salgın sürecinde İSG Kurullarının işleyişine yönelik olumlu değerlendirmeler yaparken, bu orandaki % 28,9'luk artış bu süreçte şubelerimizin işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının toplanması üzerine adımlar attığını göstermektedir.

Ancak tek başına İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarının toplanmasının yeterli olmayacağı açıktır. Bu kurullarda işyeri sendika temsilcilerinin söz ve karar sahibi olma durumu ile alınan kararların ne kadarının uygulandığı önemlidir.

Grafik 5.

Salgın süresince örgütlü olduğunuz işyerlerinde "İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu" toplandı mı?

44 yanıt

Şubelerimizin 15'i (% 34,1) işyerlerinde salgın kapsamında önlemler alınırken sendikanın görüş ve önerilerinin alındığını belirtmiş, 20'si (% 45,5) bu kapsamda görüş ve önerilerinin "kısmen" alındığını ifade etmiş, 9'u (% 20,5) ise bu kapsamda görüş ve önerilerinin dikkate alınmadığını ifade etmiştir. Görüş ve önerilerinin dikkate alınmadığını ifade eden şubelerimiz yoğunluklu olarak belediye başkanı görevden alınan belediyelerde örgütlü şubelerimizdir.

4. Şubelerimizin ve Üyelerimizin Talepleri

Anketimizde işyerlerimizde alınmayan ve talep edilmesi gereken eksiklikleri ve üyelerimizin taleplerini belirlemek üzere 2 soru sorulmuştur. Şubelerimize göre örgütlü olduğumuz işyerlerinde salgın kapsamında alınması gereken önlemler ve eksiklikler işyeri ortamı ve işyerindeki araç-gereçlerin dezenfeksiyonunun düzenli olarak yapılması, ortak kullanım alanlarının salgın önlemleri gözetilerek yeniden düzenlenmesi, mesai saatlerinin kısaltılması ve dönüşümlü çalışma yapılması, kendisine ya da ailesinden birine virüs bulaşan işçiye ücretli/idari izin verilmesi, virüs bulaşan işçinin iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında değerlendirilmesi olmuştur.

Şubelerimizin 13'ü uygun birimlerde uzaktan çalışmaya geçilmesi, 15'i işveren tarafından salgın sürecindeki tehlike ve riskler konusunda bilgi verilmesi, 16'sı 12 yaş ve altı çocukları olan işçilere ücretli izin verilmesi, 19'u işyerlerinde düzenli ateş ölçümü yapılması, 26'sı virüs bulaşan işçinin iş kazası ve meslek hastalığı kapsamında değerlendirilmesi, 30'u kendisine ya da ailesinden birine virüs bulaşan işçiye ücretli izin verilmesi, 32'si mesai saatlerinin kısaltılması ya da dönüşümlü çalışma yapılması, 34'ü ortak kullanım alanlarının salgın işçileri koruyacak biçimde yeniden düzenlenmesi, 37'si ise işyeri ortamı ve işyerindeki araç-gereçlerin dezenfeksiyonunun düzenli olarak yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Grafik 6.

Örgütlü olduğunuz işyerlerinde salgın sürecinde hangi önlemler alınmalı?

Şubelerimizin örgütlü oldukları işyerlerindeki işçilerin taleplerini önem ve sıklık sıralamasına göre şöyle sıralamak mümkündür:

- Mesai saatlerinin kısaltılması, dönüşümlü çalışmanın uygulanması, uygun birimlerde uzaktan çalışmaya geçilmesi,
- Ücretsiz izin ve yıllık izin kullandırma dayatmasına son verilmesi,
- İşçi servislerinin kişi yoğunluğunun sosyal mesafe kuralına uygun biçimde azaltılması,
- Kısa çalışmanın sonucu gelir ve hak kaybının olmaması,
- Ücretli izin sürecinde yol ve yemek kesintilerinin yapılmaması,
- Ücretsiz ve yeterli kişisel koruyucu ekipmanların sağlanması,
- İşçilerin salgın kapsamındaki tehlike ve riskler konusunda bilgilendirilmesi,
- Belediyenin görev ve sorumluluğunun arttığı birimlerde aşırı çalışma uygulamasına son verilmesi, yeni işçi istihdam edilmesi ya da işlerin azaldığı bölümlerden işçi takviye edilmesi,
- Hastane işçilerinin de memur ve sözleşmeli personel gibi risk ödemesi alabilmesi,
- Toplu sözleşme süreçlerinin kesintiye ya da gecikmeye uğramaması,
- İşçilere periyodik olarak test uygulanması,

- Kadın çalışanlara özgü tehlike ve risklerin dikkate alınması ve salgın sürecindeki iş tanımının buna göre düzenlenmesi,
- Salgın bakımından tehlikeli işler gözetilerek ek ödeme yapılması/risk primi verilmesi,
- İşyerlerine termal kamera konulmasıdır.

GENEL DEĞERLENDİRME

- i. Bir önceki ankette, özellikle yakın çalışmanın olduğu fen işleri, temizlik gibi birimler ile halkla temasın yoğun olduğu sağlık hizmetleri, halkla ilişkiler, şehir içi ulaşım ve dış temizlik birimleri en riskli alanlar olarak tespit edilirken, bu anket Covid-19 vakalarının dağılımına göre en riskli alanların temizlik işleri, zabıta, park-bahçeler ve idari-mali hizmetler, sağlık işleri ve fen işleri olduğunu göstermiştir.
- ii. İlk anket sonucunda İzmir, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerdeki işyerlerimiz dışında alınan önlemlerin daha yetersiz olduğu tespitimiz geçerliliğini korumaktadır.
- iii. Salgının ilk günlerinde işyerlerindeki temel talebimiz çalışma biçimleri ve kişisel koruyucu ekipman üzerinde yoğunlaşmışken, uzaktan çalışma, mesai saatlerinin düzenlenmesi, dönüşümlü çalışma gibi uygulamaların ve kişisel koruyucu ekipmanın sağlanması konusundaki aksaklıkların çözülmesi talepleri de değiştirmiştir.
- iv. Hükümetçe, belediye başkanları görevden alınan belediyelerde salgın sürecindeki çalışma koşulları diğer işyerlerimize oranla çok daha kötü olduğu ve bu işyerlerinde en temel önlemlerin dahi alınmadığı görülmektedir.
- v. Vaka görülen işyerlerine ilişkin bilgiler, işçi sağlığı ve güvenliği bakımından belediyelerde kadrolu işçilerle belediye şirket işçileri arasındaki çalışma koşullarının farklılığının çok daha belirginleştiğini göstermektedir.
- vi. Hastanede çalışan üyelerimiz çok yüksek risk altında olduğu gibi, örgütlü işyerleri/ vaka görülme oranı bakımından en çok vakanın olduğu işyerleridir.
- vii. *İş Sağlığı Ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği* esasınca belirlenen *Risk Değerlendirmesi*'nin, salgının "İşyeri dışından kaynaklanan ve işyerini etkileyebilecek yeni bir tehlikenin ortaya çıkması" durumu sebebiyle aynı yönetmeliğin 12/2 maddesinin (f) bendi gereği yenilenmesini zorunlu kılması, işyerlerimizde salgına ilişkin *Risk Değerlendirmesi* yapılmasını gerekli kılmaktadır.
- viii. *İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik*'teki "İşyerinde, belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde etkinin büyüklüğüne göre acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenir." ifadesi doğrultusunda *Acil Durum Planı*'nın yenilenmesi taleplerimiz arasındadır.

